

Posudek oponenta diplomové práce

Matouš Suchochleb: Subkultura EMO v Královéhradeckém kraji

Vedoucí práce: doc. PhDr. Oldřich Kašpar, CSc.

Oponent: Tomáš Samek, M. A.

Ve své diplomové práci navazuje Matouš Suchochleb na svou bakalářku, která se zabývala punkem; pozitivně ji ovlivnilo i to, že se může opírat o své zkušenosti muzikanta punk rockové kapely. Práci bohužel chybí jedna souhrnná, pečlivě formulovaná výzkumná otázka, která by shrnula řadu dílčích otázek, jež si autor klade, a která by textu vtiskla jednotnější perspektivu. Taková reformulace dílčích otázek v jednu syntetickou by přitom byla snadná už proto, že všechny dílčí dotazy kladené autorem se týkají téhož: různých stránek identity nositelů subkultury EMO a toho, jak se vnímají oni sami (perspektiva "in-group") a jak jsou vnímáni okolím ("out-group").

Metodologicky postupuje autor kvalitativně: kombinuje pozorování zúčastněné s nezúčastněným a rozhovory strukturované s polostrukturovanými.

Teoretický oddíl práce působí dojmem, že je jen lehce načrtnutý: třeba subkapitola o "kultuře" dozajista netrvrdí nic nepravdivého, ale čtenář si klade otázku, proč zrovna tyhle a ne jiné koncepce kultury považuje diplomant za nejvíc nosné pro svůj výzkum: teorie autorem prezentovaná trpí arbitrarností. Na magisterské úrovni lze čekat víc než dvě tři v podstatě náhodně vybrané definice kultury. Není ani jasné, proč autor klade takový důraz právě na literaturu psychologickou spíš než antropologickou. Neschopnost držet se tématu (které by autorovi bylo zřejmější, kdyby měl jednu jasně stanovenou výzkumnou otázku: zde se chyby z úvodních pasáží přirozeně vracejí a násobí) někdy vede k tematickým odklonům až tak vzdáleným, že v takto vymezené práci nemají co dělat: třeba líčení procesů biologických příznaků dospívání do textu prostě nepatří (v kap. 4.4.1): pokud ano, autor by měl ukázat, proč je o tom přesvědčen. Zbytečně to budí dojem, že tápe, a nevěda přesně, o čem psát, chytá se všeho, co se tématu týká byť i jen vzdáleně anebo taky vůbec.

Pasáže o socializaci jsou převážně sociálněpsychologické a antropologický pohled v nich schází. Ten je přítomen převážně v anglicky psaných pramenech: kdyby autor nečetl anglicky, dalo by se toto usnadnění si práce do jisté míry obhájit. Ovšem on anglicky umí, jak dokazují anglojazyčné práce citované na jiných místech. Třeba klasická práce Hebdigova (*Subculture: the Meaning of Style*) by autorovi hodně pomohla.

Vlastní terénní komponenta je v textu slabě zastoupená, uvážíme-li, že autor hovoří o prostředí, v němž se sám běžně pohybuje. Odkazy na rozhovory z terénu jsou často uváděny spíš pro dokreslení již řečeného, než aby byly soustavněji komparovány nebo analyticky zpracovány.

Kapitola možná nejzajímavější a svým postavením v práci centrální (15. "Sebeпоškozování") není uvedena v obsahu. I podle autorových slov budilo toto téma u jeho informátorů nejvíc zájmu a pozornosti: přesto jde jen o víceméně mělké

sebrání dojmů, jež by se dalo shrnout do tří vět. Etnografický materiál, byť na něj diplomant hojně odkazuje, zůstává analyticky zcela nevyužit - je stále pouhou ilustrací vyslovovaných soudů, které mají spíš povrchní povahu. Plochým deskriptivismem trpí práce v jednotlivostech i ve svém celku. Je to velká škoda, protože autor umí psát pěkným, přirozeným jazykem; žel nikde ho nenapře k něčemu, co by přesahovalo mělkou popisnost.

Silné stránky práce:

- a) již zmíněný po formální stránce hezky zvládnutý jazyk;
- b) text je propojen s četnými zdroji, byť citační disciplína není vždy vzorná;
- c) autor se v daném tématu zjevně dobře orientuje, což zas tolik nepřekvapí, protože je jako hudebník vlastně "native";
- d) závěrečná bibliografie je bohatá a neomezuje se jen na domácí prameny.

O to víc čtenáře mrzí, že se nedozví nic zajímavějšího než jakési sebrání všech možných informací a dojmů a útržků rozhovorů z terénu ve stylu "od všeho trochu a nic pořádně" - nic, co by poněkud banální rovinu práce přesahovalo. Ta se tak stává jakousi nechtěnou ukázkou toho, jak to dopadá, když máme poměrně snadný přístup ke zkoumané skupině, sami jí dobře rozumíme - a přitom z toho nedokážeme vyvodit nic pozoruhodného, co by o ní její samotní členové už dávno nevěděli nebo co se o ní můžeme dočíst na internetu. Odborněji vyjádřeno: autorův přístup ke zkoumanému jevu je pouze emický a ne etický - navzdory tomu, že teoretická pasáž, která by autorovi mohla poskytnout jistý odstup potřebný pro etickou perspektivu, je obsáhlá, jenže spíš množstvím různě posbíraného textu než soustředěností a kvalitou jeho zpracování: bohatá rozsahem, chudá relevantním obsahem. Předložená práce je dokladem toho, jak ošidné může být pro antropologa zpracovávat "vlastní kulturu", nedokáže-li vůči ní získat potřebnou antropologickou distanci. Není nutné, aby se každý student dobral bůhvíjak originálních či hlubokých postřehů; ale obor mu předepisuje, aby se aspoň o jeden takový postřeh pokusil: antropologie začíná tam, kde končí pouhá žurnalistická popisnost.

Práci doporučuji k obhajobě, a pokud autor dokáže obhájit alespoň některou z uvedených výtek, navrhuji pro ni známku výborně minus, jinak bych se spíš klonil ke známce velmi dobře.

